

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยาระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหา บทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความ และวัตถุประสงค์ของวารสาร รวมถึงศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความวารสาร กับวัตถุประสงค์ของวารสาร และเพื่อศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารทางด้านจิตวิทยาจากวารสาร 6 ชื่อเรื่อง ได้แก่ วารสารจิตวิทยาคลินิก สารจิตวิทยาการกีฬา วารสารพฤติกรรมศาสตร์ วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย วารสารสวนปรุง และวารสาร-สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย จำนวน 211 ฉบับ รวม 1,091 บทความ โดยได้ทำการศึกษาบทความทั้งหมดด้วยการบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง จากผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาและการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 5 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติหาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ความชัน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียงตามวัตถุประสงค์ และลำดับหัวข้อของแบบบันทึกที่ได้กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. วิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหา-บทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

1.1 ด้านผู้ผลิตวารสาร พบว่า ผู้ผลิตวารสารเป็นสมาคมวิชาชีพและวิชาการมากที่สุด (ร้อยละ 35.3) รองลงมาผู้ผลิตเป็นสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 31.6) ผู้ผลิตที่เป็นโรงพยาบาล (ร้อยละ 19.2) และสถาบันวิจัยเป็นผู้ผลิตน้อยที่สุดคือ (ร้อยละ 13.9)

1.2 ด้านผู้เขียนบทความ พบว่า ผู้เขียนบทความ 1 คนมีจำนวนมากที่สุดคือ (ร้อยละ 66.7) รองลงมา 2 คน (ร้อยละ 12.7) ผู้เขียนบทความ 3 คน (ร้อยละ 11.1) ผู้เขียนจำนวน 4 คน (ร้อยละ 4.6) ผู้เขียนจำนวนมากกว่า 5 คนขึ้นไป (ร้อยละ 3.4) และน้อยที่สุดคือผู้เขียนจำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.5)

1.3 ด้านสถานภาพของผู้เขียนบทความ พบว่า (ร้อยละ 46.8) ของบทความมีผู้เขียนเป็นอาจารย์มากที่สุด รองลงมา (ร้อยละ 27.6) ของบทความผู้เขียนเป็น แพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 16.8) มีผู้เขียนเป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก (ร้อยละ 7.4) มีผู้เขียนเป็นนักจิตวิทยา (ร้อยละ 5.8) ไม่ปรากฏสถานภาพของผู้เขียนบทความ (ร้อยละ 4.6) มีผู้เขียนเป็นนักวิจัย (ร้อยละ 1.4) ของบทความมีผู้เขียนเป็นนักสังคมสงเคราะห์ และน้อยที่สุดคือ (ร้อยละ 1.2) ผู้เขียนบทความมีสถานภาพอื่น ๆ

1.4 ด้านประเภทของบทความ พบมากที่สุด (ร้อยละ 46.3) เป็นบทความวิจัย รองลงมา (ร้อยละ 43.6) เป็นบทความวิชาการ (ร้อยละ 5.6) เป็นบทความแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 2.7) เป็นความปกิณกะ น้อยที่สุดเป็นบทความเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และบทความปริทัศน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.9

1.5 ด้านเนื้อหาทางจิตวิทยา พบว่า (ร้อยละ 28.7) เป็นบทความที่มีเนื้อหาของสาขาจิตวิทยาการกีฬามากที่สุด รองลงมา (ร้อยละ 17) เป็นบทความที่มีเนื้อหาของสาขาจิตวิทยาเวชศาสตร์และ (ร้อยละ 10.9) เป็นเนื้อหาบทความของสาขาจิตวิทยาคลินิก ส่วนเนื้อหาบทความที่มีน้อยที่สุด คือ บทความของสาขาจิตชีวิตวิทยา และจิตวิทยาทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ (ร้อยละ 0.2)

1.6 ด้านภาษาของบทความ พบว่า บทความส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.3) เป็นภาษาไทย รองลงมาคือภาษาอังกฤษมี (ร้อยละ 2.5) และบทความที่เขียนทั้งสองภาษามี (ร้อยละ 0.3) บทความส่วนใหญ่พบว่า บทความที่ไม่มีบทความมีจำนวนมากที่สุด คือ (ร้อยละ 49.2) บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 45.8) ส่วนบทย่อภาษาไทยคิดเป็น (ร้อยละ 4.9) และบทความภาษาอังกฤษมีจำนวนเพียง 1 บทความ คิดเป็น (ร้อยละ 0.1)

1.7 ด้านภาพประกอบของบทความ พบว่า บทความที่มีภาพประกอบเป็นตารางมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 52.8) รองลงมาไม่มีภาพประกอบ (ร้อยละ 38.1) และภาพประกอบสีมีน้อยที่สุดคือ (ร้อยละ 0.2)

1.8 ด้านวิธีการเขียนบทความ พบว่า (ร้อยละ 46.6) บทความส่วนใหญ่มีวิธีการเขียนแบบบทความวิจัย รองลงมาเป็น การเขียนแบบบรรยาย (ร้อยละ 44.5) และสำหรับบทความแปลมีน้อยที่สุด 1 บทความคิดเป็น (ร้อยละ 0.1)

1.9 ด้านลักษณะการเผยแพร่ของบทความวารสาร พบว่า (ร้อยละ 66.2) เป็นลักษณะการเผยแพร่ฉบับพิมพ์ รองลงมา (ร้อยละ 33.8) เป็นลักษณะการเผยแพร่ฉบับพิมพ์และฉบับออนไลน์

1.10 ด้านแหล่งอ้างอิงบทความ พบว่า (ร้อยละ 71) ของบทความอ้างอิงมาจากหนังสือมากที่สุด รองลงมา (ร้อยละ 66) อ้างอิงจากบทความวารสาร และสารานุกรมมีน้อยที่สุดเพียง (ร้อยละ 0.3)

1.11 ด้านแหล่งที่มีวารสารเผยแพร่ พบว่า แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่มากที่สุดคือห้องสมุดสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 100) รองลงมาเป็น โรงพยาบาล (ร้อยละ 55.2) และแหล่งที่มีวารสารเผยแพร่น้อยที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 34.6)

1.12 ด้านวัตถุประสงค์ของบทความ พบว่า บทความที่มีวัตถุประสงค์มีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 52.9 และบทความที่ไม่มีวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 47.1)

1.13 ด้านวัตถุประสงค์ของวารสาร พบว่า (ร้อยละ 76.4) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้มากที่สุด รองลงมา (ร้อยละ 74.8) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติและ (ร้อยละ 35.3) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วาทกรรมด้านจิตวิทยามีจำนวนน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวารสารกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวารสารกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารพบว่าเนื้อหาของบทความส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร (ร้อยละ 99.3) และมีเพียง 8 บทความที่ไม่สอดคล้องคิดเป็น (ร้อยละ 0.7)

3. การศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาบทความทางจิตวิทยา
 - 3.1 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตชีววิทยามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.2 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาเด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.3 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาคลินิกเด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.4 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาคลินิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.5 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาการรู้คิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.6 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.7 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.8 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาพัฒนาการมีแนวโน้มลดลง
 - 3.9 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาการศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.10 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาทดลองมีแนวโน้มคงที่
 - 3.11 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.12 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กรมีแนวโน้มลดลง
 - 3.13 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาบุคลิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.14 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาการกีฬา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 - 3.15 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาโรงเรียนมีแนวโน้มลดลง
 - 3.16 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาสังคมมีแนวโน้มคงที่
 - 3.17 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาเปรียบเทียบมีแนวโน้มลดลง
 - 3.18 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาเวชศาสตร์มีแนวโน้มลดลง
 - 3.19 บทความที่มีเนื้อหาด้านจิตวิทยาทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารทางด้านจิตวิทยา ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 จากวารสาร 6 ชื่อเรื่อง จำนวน 211 ฉบับ รวม 1,091 บทความ ผู้วิจัยมีประเด็นในการวิจัยมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหา-
บทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มี
วารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

1.1 ผู้ผลิตวารสารส่วนใหญ่เป็นสมาคมวิชาชีพและวิชาการ แสดงให้เห็นว่า
สมาคมวิชาชีพและวิชาการด้านจิตวิทยามีบทบาทมากกว่า ผู้ผลิตจากสถาบันการศึกษา
โรงพยาบาล และสถาบันวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาทางด้านจิตวิทยาเป็นการ-
ศึกษาที่ต่อเนื่องต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษายาวนาน จึงเกิดการรวมตัวและจัดตั้ง
สมาคมวิชาชีพทางด้านจิตวิทยาขึ้นมาหลากหลายกลุ่ม และผลิตผลงานทางวิชาการขึ้นมา
เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 จำนวนผู้เขียนบทความ พบว่า ในทุกบทความระบุชื่อผู้เขียนอย่างชัดเจน
ซึ่งแต่ละบทความส่วนใหญ่มีจำนวนผู้เขียน 1 คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บทความทางด้าน
จิตวิทยาส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัย และบทความวิชาการ ดังนั้นรูปแบบการนำเสนอจึง
ต้องระบุผู้เขียนบทความให้ชัดเจน เพื่อความน่าเชื่อถือ และเพื่อสอดคล้องกับเกณฑ์การ-
จัดทำวารสารวิชาการ ซึ่งผลการศึกษาในด้านนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ยูดี ชุนลิ้ม
(2551) ที่พบว่า บทความส่วนใหญ่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่มีความแตกต่างกับการศึกษาของ
ชาตีส ชีรานนท์ (2550) ที่พบว่า ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่ไม่ระบุผู้เขียนหรือกลุ่ม
ผู้เขียน เนื่องจากสาขาทางด้านสุขภาพมีผู้เขียนและผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมากจึงมี
ผู้เขียนที่หลากหลายใครเป็นผู้เขียนก็ได้

1.3 สถานภาพของผู้เขียนบทความ ส่วนใหญ่ระบุสถานภาพของผู้เขียนอย่าง
ชัดเจน ซึ่งผู้เขียนบทความส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นอาจารย์ รองลงมาคือ บุคลากร
ทางการแพทย์ แต่เนื่องจากผู้เขียนบทความที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์หลายท่านดำรง
ตำแหน่งทางวิชาการ หรือเป็นอาจารย์ของสถาบันการศึกษาด้วย รวมทั้งเนื้อหาบทความ
ส่วนใหญ่ทางด้านจิตวิทยาเป็นบทความทางวิชาการ ผลการวิจัยด้านผู้เขียนส่วนใหญ่จึงมี
จำนวนอาจารย์มากกว่า ผลการศึกษาในด้านนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ
อันนิการ์ บุษผา (2547) ที่พบว่า ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ เพราะสาขา
จิตวิทยา และสาขารัฐศาสตร์ เป็นความรู้เฉพาะทางผู้เขียนต้องมีความรู้และมีความ
เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ กนกวรรณ ปัญญาสุชาติ (2547)

ชาติรส ชีรานนท์ (2550) และยุวดี ชุนลิม (2551) ที่พบว่า ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่ไม่ระบุตำแหน่งหรือสถานภาพ

1.4 ประเภทของบทความส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ ปัญญาสุชาติ (2547) ที่พบว่า ประเภทของบทความส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าวารสารที่นำมาวิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นวารสารวิชาการ ซึ่งนำเสนอบทความที่เป็นงานวิจัยโดยปัจจุบันหน่วยงานหรือสถาบันศึกษาต่าง ๆ ล้วนส่งเสริมบุคลากรในการทำวิจัย เพื่อเผยแพร่วิทยาการและความรู้ใหม่ ๆ ในแต่ละสายวิชาชีพหรือวิชาการ

1.5 เนื้อหาของบทความส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาสาขาจิตวิทยาการกีฬา รองลงมาคือ เนื้อหาทางด้านจิตวิทยาเวชศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการผลการศึกษาของ นุชนารถ ปัจจุบัน (2536) ที่พบว่า ประเภทของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด เนื้อหาที่ทำการวิจัย จิตวิทยานุคลิกภาพมากที่สุด เนื่องจากการวิจัยทางด้านระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งแตกต่างกับการวิจัยด้านการวิเคราะห์เนื้อหา

1.6 ภาษาของบทความส่วนใหญ่เขียนเป็นภาษาไทย อาจเป็นเพราะว่า วารสารที่เลือกมาทั้งหมดเป็นภาษาไทย ตลอดจนการเขียนด้วยภาษาไทยสามารถสื่อสารและอ่านได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุวดี ชุนลิม (2551) พรทิพย์ สว่างเนตร (2548) และอันนิการ์ บุปผา (2547) ที่พบว่า บทความส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย

1.7 บทความย่อส่วนใหญ่มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาจเป็นเพราะผลงานเขียนส่วนใหญ่เป็นงานวิจัย รวมทั้งภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่คนทุกประเทศต้องใช้ในการสื่อสารร่วมกันเพื่อเผยแพร่ข้อมูลออกไปในระดับนานาชาติ รวมทั้งเพื่อสอดคล้องกับเกณฑ์ของการเขียนวารสารทางวิชาการที่ระบุไว้ว่า บทความทางวิชาการที่เป็นภาษาไทยจะต้องมีบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และบทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยเช่นกัน

1.8 ภาพประกอบบทความที่พบมากที่สุดคือ ตาราง อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่บทความที่นำมาวิเคราะห์เป็นบทความวิจัย ซึ่งเป็นบทความที่เป็นข้อมูล ปริมาณ หรือจำนวนที่ได้จากการทดลอง วิจัย ค้นคว้า จึงต้องใช้ตารางเพื่อช่วยอธิบายความในการแสดงข้อมูลให้เห็นง่ายและชัดเจน ทำให้สะดวกในการเปรียบเทียบและการวิเคราะห์

ข้อมูลสอดคล้องกับการศึกษาของ ยูวดี ชุนลิ้ม (2551) ที่พบว่า ภาพประกอบบทความที่พบมากที่สุดคือ ตาราง เนื่องจากบทความส่วนใหญ่ใช้จำนวนของประชากรที่เป็นตัวเลขมาวิเคราะห์

1.9 วิธีการเขียนบทความ พบว่า การเขียนแบบงานวิจัยมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของแต่ละสาขาวิชา ต้องมีการทำวิจัยต่าง ๆ ประกอบการศึกษา ตลอดจนอาจารย์ผู้สอนเองก็ต้องสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสร้างผลงานทางวิชาการให้กับสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้มีงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมีจำนวนมากกว่าบทความประเภทอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ ปัญจสุชาติ (2547) ที่พบว่า การเขียนแบบงานวิจัยมีจำนวนมากที่สุดแต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย ทับยาง (2545) ที่พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้วิธีการเขียนแบบบรรยาย ชาตีส ชีรานนท์ (2550) และอันนิการ์ บุษผา (2547) พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้วิธีการเขียนแบบอธิบายมากที่สุด เนื่องจากสาขาทางด้านเทคโนโลยี-สารสนเทศ รัฐศาสตร์ และสาขาสุภาพ บทความส่วนใหญ่เนื้อหาเป็นเรื่องแนวคิด และการปฏิบัติ รวมทั้งเป็นบทความวิชาการและกึ่งวิชาการ ไม่ใช่บทความวิจัยจึงมีวิธีการเขียนที่แตกต่างออกไป

1.10 ลักษณะการเผยแพร่บทความวารสารส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่ในรูปแบบที่เป็นสิ่งพิมพ์มากกว่าการเผยแพร่แบบออนไลน์ อาจเนื่องมาจากความพร้อมในการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อทำการเผยแพร่วารสารของแต่ละหน่วยงานไม่เพียงพอ รวมทั้งปัจจุบันมีห้องสมุดเป็นจำนวนมากที่ให้บริการวารสารครบทุกสาขาวิชา และมีระยะเวลาในการบอกรับที่แน่นอน ซึ่งผลการศึกษต่างจาก Beebe (2003) พบว่า บทความส่วนใหญ่อยู่ในรูปของ e-journal ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ แพร่หลายกว่าในประเทศไทย

1.11 แหล่งอ้างอิงบทความวารสาร ส่วนใหญ่อ้างอิงจากหนังสือรองลงมา คือ การอ้างอิงจากบทความวารสาร อาจเนื่องจากหนังสือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีเนื้อหาครบทุกด้าน และหลากหลาย สะดวกในการสืบค้นและการเข้าถึงและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยูวดี ชุนลิ้ม (2551) ที่พบว่า แหล่งอ้างอิงที่เป็น

หนังสือถูกนำมาใช้อ้างอิงมากที่สุด และอันนิการ์ บุษพา (2547) พบว่า แหล่งอ้างอิงส่วนใหญ่เป็นแหล่งอ้างอิงที่เป็นสิ่งพิมพ์ ตำรา

1.12 แหล่งที่มีบทความวารสารเผยแพร่มากที่สุด คือ สถาบันการศึกษา อาจเนื่องจากว่า สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย เพื่อรองรับการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพียงพองของนักศึกษา และอาจารย์ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สถาบันมีหลักสูตรในการเรียนการสอน จึงเป็นสาเหตุว่าสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งที่มีวารสารบริการมากที่สุด

1.13 วัตถุประสงค์ของบทความ ส่วนใหญ่แต่ละบทความมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เนื่องจากประเภทของบทความที่นำมาวิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการ รูปแบบการนำเสนอผลงานจึงมีการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยหรือทดลอง หรือวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการให้กับผู้อ่านบทความนั้น ๆ

1.14 วัตถุประสงค์ของวารสาร ส่วนใหญ่เพื่อเผยแพร่ความรู้ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ สอดคล้องกับการวิจัยของ ชาตริส ชีรานนท์ (2550) และยุวดี ชุนลิ้ม (2551) พบว่า วัตถุประสงค์ในการจัดทำวารสารส่วนใหญ่เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ และผลงานวิจัย

2. ศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความวารสาร กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารทั้ง 6 รายชื่อ จากผลการศึกษาพบว่า บทความส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99.3) มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวารสารที่ทำการศึกษา เป็นวารสารทางด้านวิชาการเฉพาะด้าน การจัดทำวารสาร ผู้จัดจึงมีการพิจารณา ตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสมของบทความให้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปอ้างอิงได้จริง ทำให้การเผยแพร่บทความในวารสารวิชาการตรงกับวัตถุประสงค์ของวารสารแต่ละชื่อเรื่อง ซึ่งได้มีผู้ศึกษาในเรื่องความสอดคล้องของบทความกับวัตถุประสงค์ของวารสารเป็นจำนวนมาก ผลการศึกษาทั้งหมดปรากฏว่า มีความสอดคล้อง (ร้อยละ 100) เช่น สมชาย ทับยาง (2545) อันนิการ์ บุษพา (2547)

พรทิพย์ สว่างเนตร (2548) ชาติรส ชีรานนท์ (2550) กนกวรรณ ปัญจสุชาติ (2547) และ
ยุวดี ชุนลิม (2551)

3. ศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาบทความด้านจิตวิทยา

จากการวิเคราะห์แนวโน้มของเนื้อหาทางด้านจิตวิทยาพบว่า แนวโน้มเนื้อหาบทความสาขาจิตวิทยาการกีฬา มีแนวโน้มที่สูงขึ้น 4.5 หน่วย ซึ่งเป็นสาขาที่มีแนวโน้มสูงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบทความด้านจิตวิทยาการกีฬามีจำนวนมากที่สุด คือ 344 บทความจากทั้งหมด 1,091 บทความ โดยวารสารมีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือนส่งผลให้ค่าแนวโน้มของของสาขาดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเปรียบเทียบกับจิตวิทยาสาขาอื่น ๆ ทั้งนี้รวมทั้งกีฬาเป็นสิ่งสำคัญในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การเล่นกีฬาและการออกกำลังกายทำให้ร่างกายแข็งแรงส่งผลให้มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งหากส่งเสริมการเล่นกีฬาให้เยาวชนตั้งแต่อายุน้อยแล้ว โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จก็จะมีสูงขึ้น สามารถนำมาซึ่งชื่อเสียง และรายได้ที่ดี โดยจะเห็นได้จากนักกีฬาที่มีชื่อเสียงในประเภทต่าง ๆ นอกจากนั้นก็กีฬาช่วยให้คนในแต่ละวัย แต่ละกลุ่มมีความรักความสามัคคี สามารถเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล หน่วยงาน องค์กร หรือในระดับประเทศได้เป็นอย่างดี บทความในสาขาจิตวิทยาจึงมีผู้สนใจเขียนอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้น

จิตวิทยาคลินิกมีแนวโน้มที่สูงขึ้น 0.9 หน่วย รองจากสาขาจิตวิทยาการกีฬา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จิตวิทยาคลินิกเป็นการศึกษาถึงสาเหตุความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมของบุคคล เพื่อหาทางบำบัดรักษาบุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม และมีอาการป่วยทางจิตใจ รวมทั้งหาวิธีป้องกันแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมให้คนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น เห็นได้ว่าปัญหาความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมของคนในสังคมมีจำนวนมาก และปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขหรือเยียวยาได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว การศึกษาพฤติกรรมที่ผิดปกติ และการหาแนวทางบำบัดรักษาจึงเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยา และจิตแพทย์ จะต้องค้นคว้าวิจัยหาแนวทางใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลให้การศึกษาเนื้อหาสาขาจิตวิทยาคลินิก มีอัตราแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้มีนักจิตวิทยาจำนวนมากศึกษาจิตวิทยาในสาขานี้

จิตวิทยาทั่วไปมีแนวโน้มที่สูงขึ้น 0.8 หน่วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จิตวิทยาทั่วไปเป็นการศึกษาทฤษฎี ทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมโดยทั่วไป เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนที่จะนำไปสู่สาขาของจิตวิทยาในด้านอื่น ดังนั้นผู้ที่ศึกษาทางด้านจิตวิทยาทุกสาขาจึงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ จิตวิทยาทั่วไปอยู่แล้ว ส่งผลให้การเขียนบทความมีอัตราแนวโน้มที่สูงขึ้นเพราะผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาสามารถที่จะเขียนเนื้อหาทางด้านนี้ได้ ทำให้การเผยแพร่เนื้อหาของสาขาจิตวิทยามีแนวโน้มที่สูงขึ้น

สาขาจิตวิทยาการศึกษา มีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้น 0.3 หน่วย อาจเนื่องจากจิตวิทยาการศึกษาเป็นแขนงหนึ่งของวิชาจิตวิทยาประยุกต์ ซึ่งเป็นการนำเอาจิตวิทยาไปใช้ประโยชน์ ทางด้านการศึกษาในแง่ของจิตวิทยา เน้นเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การสอนหรือการจัดการศึกษาอบรม การส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งจิตวิทยาการรู้คิดที่มีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้นเท่ากัน คือ 0.3 หน่วย

จิตวิทยาชุมชน มีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้น 0.3 อาจเนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งศูนย์รวมของคนในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละชุมชนต่างมีสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกัน โดยเฉพาะชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่แออัด ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ กลุ่มระดับเยาวชน การศึกษาจิตวิทยาชุมชนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อทราบข้อมูล และเข้าถึงคนในชุมชน โดยศึกษาลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมบุคคลในชุมชน สำรวจและทดลองวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยป้องกันและจัดการกับปัญหาด้านสุขภาพจิตของชุมชน

จิตวิทยาคลินิกเด็กมีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้น 0.2 หน่วย อาจเนื่องจากจิตวิทยาคลินิกเด็กเป็นแขนงของจิตวิทยาคลินิก มีกระบวนการ วิธีการศึกษา เหมือนกับจิตวิทยาคลินิก แต่เจาะจงเฉพาะในส่วนของอายุเท่านั้น แนวโน้มของเนื้อหาจิตวิทยาในด้านนี้จึงสูงขึ้นเช่นเดียวกับกับจิตวิทยาคลินิก

จิตวิทยาสุขภาพ มีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้น 0.2 หน่วยเช่นเดียวกับจิตวิทยาคลินิกเด็ก อาจเนื่องจากปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพมีการเผยแพร่จากสื่อต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่งให้เห็นถึงประโยชน์ของการดูแลสุขภาพ ซึ่งทุกคนสามารถรับสารจากสื่อต่าง ๆ และนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง บทความเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดูแลสุขภาพจึงมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

จิตวิทยาที่มีอัตราแนวโน้มของเนื้อหาสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย คือ 0.1 หน่วย ได้แก่ สาขาจิตชีววิทยา สาขาจิตวิทยาเด็ก สาขาจิตวิทยาให้คำปรึกษา สาขาจิตวิทยาบุคลิก ทั้ง 4 สาขาที่กล่าวมามีค่าแนวโน้มของเนื้อหาที่สูงขึ้นเท่ากัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเนื้อหาในการวิเคราะห์หลายสาขา ทั้งนี้เพราะนักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มแบ่งสาขาของจิตวิทยาไว้แตกต่างกันในบางสาขา ซึ่งเนื้อหาและวิธีการศึกษาบางสาขามีความใกล้เคียงกัน แต่แตกต่างกันออกมาเพื่อความชัดเจนในการศึกษาของแต่ละกลุ่ม เช่น จิตวิทยาเด็กกับจิตวิทยาคลินิกเด็ก จิตวิทยาให้คำปรึกษากับจิตวิทยาคลินิก จิตชีววิทยากับจิตวิทยาพัฒนาการ เป็นต้น

แนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารจิตวิทยาที่มีแนวโน้มคงที่ ได้แก่ สาขาจิตวิทยาทดลอง และสาขาจิตวิทยาสังคม อาจเนื่องจากทั้งสองสาขามีผู้ศึกษาเป็นจำนวนไม่มากและยังไม่มีทฤษฎีใหม่ ๆ เกิดขึ้นจึงไม่มีบทความที่เกี่ยวกับสาขานี้เพิ่มขึ้นมา

แนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารจิตวิทยาที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ จิตวิทยาเปรียบเทียบ จิตวิทยาโรงเรียน และจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร มีแนวโน้มลดลงเท่ากัน คือ 0.2 หน่วย อาจเนื่องจากจิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาได้หลากหลาย รวมทั้งจิตวิทยาทั้งสามสาขานี้ยังไม่มีทฤษฎีใหม่ ๆ เกิดขึ้นจึงไม่มีบทความทางด้านนี้เพิ่มขึ้นมา

แนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารสาขาจิตวิทยาเวชศาสตร์มีแนวโน้มลดลง 0.3 หน่วย อาจเนื่องมาจากสาขาจิตวิทยาเวชศาสตร์ ศึกษาปัญหาทางจิตของผู้ป่วยโดยใช้ความรู้ทางการแพทย์ หรือเป็นการรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาทางจิต แต่ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ พยายามที่จะส่งเสริมรณรงค์ประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี เช่น การประชาสัมพันธ์การออกกำลังกาย การเปิดรับคำปรึกษาให้เรื่องต่าง ๆ ทางโทรศัพท์ ประชาชนมีสุขภาพจิตดี ลดจำนวนประชากรที่มีความผิดปกติทางจิต เป็นการป้องกันการเกิดมากกว่าการรักษาความผิดปกติในภายหลัง ดังนั้นหากประชาชนมีสุขภาพจิตดีจำนวนผู้ป่วยลดลง รวมทั้งวิธีการรักษาต่าง ๆ มีการพัฒนา วิจัย และมีเครื่องมือพร้อมแล้ว การศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านนี้จึงลดลง

จิตวิทยาที่มีแนวโน้มลดลงมากที่สุด 0.6 หน่วย คือ จิตวิทยาพัฒนาการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากจิตวิทยาสาขานี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ในวัยต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ ซึ่งการพัฒนาการของมนุษย์มีลักษณะที่เหมือนกันทุกคน โดย

อาจพบความผิดปกติได้ตั้งแต่วัยเด็ก และในการวิเคราะห์ข้อมูลบางบทความก็อาจไม่ชัดเจน ในการแยกว่าเป็นสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ หรือจิตวิทยาเด็ก ทำให้การศึกษา อาจจะซ้ำซ้อนกับสาขาจิตวิทยาเด็ก ส่งผลให้แนวโน้มของจิตวิทยาพัฒนาการลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางด้านจิตวิทยา ควรมีนโยบายในการเผยแพร่วารสารในรูปแบบออนไลน์ให้ชัดเจนและต่อเนื่อง ทั้งวารสารฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง ซึ่งจะทำให้ผู้สนใจศึกษาเนื้อหาทางด้านนี้ สามารถเข้าถึงวารสารทุกฉบับได้สะดวก และตลอดเวลา จากการศึกษพบว่าวารสารบางชื่อเรื่องไม่ได้ให้บริการแบบออนไลน์ และมีบางรายชื่อที่ให้บริการแบบออนไลน์ แต่บริการเฉพาะฉบับหรือเฉพาะปีปัจจุบันเท่านั้น ควรมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหาวารสารให้ตรงกับฉบับที่เป็นสิ่งพิมพ์ เพราะจากการศึกษาพบว่า วารสารที่ให้บริการออนไลน์บางฉบับมีบางบทความขาดหายไปไม่สมบูรณ์
2. การเผยแพร่บทความทางวิชาการด้านจิตวิทยา ควรดำเนินการให้ครบตามวาระที่สำนักพิมพ์ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดการในการออกเผยแพร่วารสารต้องมีความสม่ำเสมอตรงกันทุกฉบับ เพราะจากการศึกษาพบว่า มีวารสารบางชื่อเรื่องออกเผยแพร่น้อยกว่า หรือมากกว่าวาระที่ตั้งไว้ และวารสารบางชื่อเรื่องที่ออกเผยแพร่ง่าช้าเกินกำหนดเป็นระยะเวลานาน
3. ควรเพิ่มกำหนดออกของวารสารต่อปีให้มากขึ้น เช่น เพิ่มกำหนดออกของวารสารรายปีเป็นราย 6 เดือน หรือเพิ่มกำหนดออกวารสารราย 6 เดือนเป็นราย 4 เดือน เพราะการศึกษาพบว่า มีจำนวนบทความของวารสารหลายชื่อเรื่องที่มีกำหนดออกต่อปีน้อยเกินไป
4. สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการตีพิมพ์บทความทางวิชาการจิตวิทยาสาขาอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น
5. แหล่งอ้างอิง จากการศึกษพบว่า มีบทความส่วนหนึ่งไม่ปรากฏแหล่งอ้างอิง ซึ่งอาจส่งผลให้บทความวารสารไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งวารสารทางด้านจิตวิทยาส่วนใหญ่เป็น

วารสารวิชาการ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ดังนั้นผู้ผลิตจึงควรตรวจสอบ และให้ความสำคัญในการระบุแหล่งอ้างอิง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านให้สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

6. แหล่งที่บอกรับวารสารหรือห้องสมุดต่าง ๆ ที่ให้บริการวารสารทางจิตวิทยา ควรมีการติดตาม และบอกรับวารสารแต่ละชื่อเรื่องอย่างต่อเนื่อง เพราะวารสารบางชื่อเรื่อง มีกำหนดออกล่าช้าไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งหากไม่มีการติดตามตัวเล่มวารสารฉบับนั้น อาจขาดหายไปทำให้วารสารในบางปีไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวารสารด้านจิตวิทยาภาษาต่างประเทศที่ให้บริการในประเทศไทยทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์ และบริการออนไลน์
2. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์ทางด้านจิตวิทยาจากสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย และอินเทอร์เน็ต
3. ควรศึกษาการวิเคราะห์วารสารทางจิตวิทยาอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงแนวโน้มของเนื้อหาจิตวิทยาว่ามีแนวโน้มการศึกษาในด้านใดในช่วงระยะเวลานั้น